

Kaja Lenič, Osnovna šola Log Dragomer

OSEBNA IZKUŠNJA TIMSKEGA DELA MED UČITELJEM RAZREDNIKOM IN UČITELJEM PODALJŠANEGA BIVANJA

UVOD

V svoji pretekli praksi sem bila zaposlena v osnovni šoli kot druga strokovna delavka, polovično pa kot učiteljica podaljšanega bivanja. Z učiteljico razredničarko sem tisto šolsko leto sodelovala prvič. Ob začetnem spoznavanju sva se veliko pogovarjali o zadevah, ki so bile pomembne za najino delo v razredu in za delo z učenci. Postavljali sva si podobne cilje, pri učencih imeli podobne kriterije in kar se mi zdi najbolj pomembno, venomer sva posvetovali. Zanimalo naju je mnenje druga druge, kako se lotiti nekega problema, če je bil v razredu kak konflikt, skušali sva imeti podobne kriterije npr. za ocenjevanje, za vedenje učencev. Čeprav je bila moja prednost, da sem bila z njo nekaj časa kot druga učiteljica, sva kljub temu izvajali nekatere dejavnosti v podaljšanem bivanju. Dejavnosti bom podrobno predstavila v primerih dobre prakse, pri katerih je potekalo timsko delo učitelja razrednika in učitelja podaljšanega bivanja.

TIMSKO DELO V ŠOLI

Timsko delo učiteljev je opredeljeno kot oblika aktivnosti, ki jo opravlja skupina (dva ali več) pedagoških strokovnjakov na podlagi neposrednega in enakovrednega sodelovanja ter v smeri doseganja skupnih ciljev (Polak, 1999). Timsko delo opišemo tudi kot tisto dogajanje v skupini ali razredu učencev, ko se dva učitelja/več učiteljev z vzgojno-izobraževalnimi nameni (cilji) hkrati usmerjata/usmerja na iste učence v okviru posamezne pedagoške dejavnosti, učnega predmeta ali kombinacije predmetov, znotraj ali zunaj učilnice (Polak, 2008). V slovenski šolski praksi poznamo več oblik timskega dela, med drugim tudi timsko delo med razrednikom in drugim strokovnim delavcem v prvem razredu. Po mojem mnenju je najmanj raziskano timsko delo učitelja razrednika in učitelja podaljšanega bivanja, ki se pedagoško ukvarjata z istimi učenci, isto razredno problematiko in istimi starši učencev. Učiteljica razrednega pouka in učiteljica podaljšanega bivanja lahko pouk timsko načrtujeta, timsko poučujeta in timsko evalvirata. Po Zauggu in sodelavcih (1998) lahko tim deluje dobro, če zadovoljuje štiri pogoje – ima jasno razdelitev nalog in vlog, jasne cilje, delujočo komunikacijo in ustrezno vodenje. Timsko delo je smiselno uvajati, spodbujati in razvijati takrat, ko z njim zagotavljamo večjo učinkovitost pedagoškega dela v primerjavi z individualnim poučevanjem.

VLOGE PRI TIMSKEM DELU

Posamezni pedagoški delavec ima v pedagoškem procesu hkrati različne vloge. Te so lahko učencem in staršem »vidne« (poučevanje, pripravljanje pripomočkov, urejanje učilnice, dogovarjanje s kolegi) ali »nevidne« (načrtovanje pouka, ocenjevanje, vlaganje v strokovni razvoj). Identificiramo lahko tri različna pojmovanja vloge: vlogo kot socialni položaj, vlogo kot značilno vedenje učitelja in vlogo kot pričakovanja do učitelja (Polak, 2007). Učiteljeva poklicna vloga ima tri ključne elemente, od tega je ena izjemno povezana s timskim delom. Prva je vloga socialnega delavca (skrb za socialne, moralne, zdravstvene in vzgojne vidike šolanja), druga vloga je biti predmetni strokovnjak in tretja vloga je učitelj kot timski delavec. Od učitelja se pričakuje, da bo sodeloval s kolegi pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju pouka, sodeloval v razpravah s kolegi in prispeval k doseganju skupnih ciljev. Belbin (1993; po Kobolt, 2008) meni, da na posameznikovo timsko vlogo vpliva šest različnih dejavnikov: osebne značilnosti, posameznikove kognitivne sposobnosti, vrednote, motivacija, dejavniki neposrednega delovnega okolja – delovnih izkušenj ter doslej naučene socialne vloge. A. Kobolt (2008) navaja, da k oblikovanju posamezne vloge v timu prispevajo osebnostne značilnosti, predhodne izkušnje, socialne veščine in potrebe. Kako se bo posamezni član odzival na druge člane in kakšen status bo v timu dobil, je odvisno od tega, kako doživlja samega sebe in kakšna je njegova socialna vrednost. S tem se strinja tudi A. Polak (2007), ki meni, da je za prevzemanje vlog in nalog v timu pomembna samoanaliza posameznikovih močnih in šibkih področij. Z analizo svojih močnih področij posameznik vloga sebe in svoje kompetence v tim in krepi svojo samopodobo, z analizo svojih šibkih področij pa samokritično izpostavi tista področja, kjer pričakuje dejavnejšo vlogo drugih. Močna področja nakazujejo možnosti za prevzemanje dejavnejše vloge v timu, šibka področja pa odpirajo priložnost drugim članom, da izrazijo svoja močna področja. Uravnoteženost med različnimi področji vseh članov v timu prispeva k večji povezanosti in občutku čustvene sprejetosti (prav tam).

KOMUNIKACIJA V TIMU

Komunikacija je osnovno orodje sporazumevanja v timu. V okviru komunikacijskih spretnosti so pomembne različne spretnosti kot npr. spretnost oddajanja sporočil – sporočanje, razumevanje, interpretiranje,

spretnost sprejemanja sporočil – poslušanje in odzivanje. Komunikacija naj bi povzemala in odsevala aktivnost in dogajanje v timu, omogočala primerno izmenjavo informacij in zagotavljala povratno informacijo članu tima o njegovem delu (Polak, 2007). Večina komunikacije znotraj tima poteka na timskih srečanjih (sestankih za timsko načrtovanje in timsko evalvacijo), člani tima pa lahko med seboj komunicirajo tudi med timskim poučevanjem. Komunikacija članov tima naj bi povzemala in odsevala aktivnost in dogajanje v timu, omogočala primerno izmenjavo informacij med člani tima in okoljem ter zagotavljala članom tima povratne informacije o njegovem delu (prav tam).

Rot (1983) meni, da sta verbalna ali besedna komunikacija in neverbalna ali nebesedna komunikacija osnovni vezi med člani pedagoškega tima. Brajša (1993) poudarja, da morata biti verbalna in neverbalna komunikacija med seboj usklajeni, A. Polak (2007) pa k temu dodaja, da ima neverbalna komunikacija posebno vlogo zlasti med timskim poučevanjem, ko je verbalna namenjena predvsem učencev. Z neverbalno komunikacijo člani tima izražajo svoja čustva in svoj odnos do izrečenega ali neizrečenega.

ČAS ZA TIMSKO DELO

Čas za timsko delo učiteljev je najpogostejše omenjen problem v različnih delovnih okoljih in šolskih sistemih. Najti primeren čas za timsko delo, je stvar posamezne šole, urnika, organizacije šole. Timsko načrtovanje in timska evalvacija potekata pred poukom, po njem ali v popoldanskem času, timskemu delu pa so pogosto namenjeni tudi dnevi počitnic. Raywidova (1993; po Polak, 2007) predlaga tri možnosti, kako zagotoviti čas za timsko načrtovanje: lahko si vzamemo čas, ki je namenjen drugim aktivnostim; podaljšamo delovni dan učitelja ali letni obseg dela in kot tretje da v pedagoški proces vključujemo tudi drugo osebe na šoli tako, da drugim učiteljem omogočamo časovne termine za timsko načrtovanje. Tretja možnost je glede na varčevalne ukrepe trenutno težko uresničljiva.

PREDNOSTI TIMSKEGA DELA V ŠOLI

A. Polak (2008), ki je podatke zbirala v okviru različnih programov izpopolnjevanja na področju timskega dela, ugotavlja, da sistematično timsko delo pedagoških delavcev prinaša učencem, samim pedagoškim delavcem in šoli mnoge prednosti. Pedagoški delavci so kot bistvene prednosti za učence izpostavili možnost različnega snovnega in didaktičnega pristopa pedagoških delavcev, več možnosti za individualizacijo in diferenciacijo, bolj objektivno vrednotenje napredka učencev, hitrejša povratne informacije, bolj pester in zanimiv pouk, takojšnjo individualno pomoč in zgled sodelovanja, sprejemanja ter komunikacije. Kot prednosti za pedagoške delavce so izpostavili bolj sistematično načrtovanje, bolj pestre oblike in metode dela, delitev nalog, razbremenitev učitelja, delitev odgovornosti,

boljše poznavanje otrok. Timsko delo po njihovem mnenju dviga kakovost dela, lajša načrtovanje, izvajanje in evalviranje pedagoškega dela, izboljšuje komunikacijo, razvija strpnost, zaupanje in sodelovanje, omogoča izmenjavo izkušenj in idej, spodbuja osebnostno in strokovno rast. Prednosti za šolo so po mnenju pedagoških delavcev (prav tam) poleg že navedenih prednosti za učence in pedagoške delavce tudi izpeljava zahtevnejših projektov, večja povezanost delavcev šole, boljša komunikacija in klima v kolektivu, izmenjava informacij ter hitreje in uspešneje rešeni vzgojni problemi.

PROBLEMI IN KONFLIKTI PRI TIMSKEM DELU

Timsko delo pedagoških delavcev zaradi bogatih osebnih in medosebnih procesov spremljajo tudi številni problemi, ovire in konflikti. Timsko delo je v šoli pogojeno z organizacijskimi, kadrovskimi in prostorskimi posebnostmi, ki delujejo kot ovire (urnik, različni normativi in standardi, arhitekturne značilnosti šole, zahtevana izobrazba učiteljev). Drug vidik pa se pokaže, ko tim pri opravljanju naloge ali doseganju skupnega cilja ni uspešen (Polak, 2007).

Thomas (1992) meni, da je pogost problem pri timskem delu nevednost, kaj mora posamezni član tima delati. A. Polak (2007) pa izpostavlja, da lahko k premagovanju nekaterih ovir bistveno prispeva vodstvo šole z zagotavljanjem primernih delovnih pogojev in zaznavanjem strokovne uspešnosti timov. Buckley (2000; po Polak, 2007) pa je v svoji raziskavi timskega dela zaznal tudi probleme, ki so se navezovali na neujemanje članov tima v osebnostnem smislu, npr. osebnostne razlike na dimenziji togost – fleksibilnost, simpatičnost – antipatičnost in osebnostne razlike glede potrebe po nadzoru.

OSEBNA IZKUŠNJA TIMSKEGA DELA MED UČITELJEM RAZREDNIKOM IN UČITELJEM PODALJŠANEGA BIVANJA

Z učiteljico razredničarko sva že od prvega šolskega dne delo načrtovali skupaj, se zunaj delovnega časa poklicali, dobili in načrtovali. Projekte sva povezovali z učnimi načrti vseh predmetov, ki sva jih poučevali. Lahko bi rekli, da sva že od začetka delovali kot tim, čeprav takrat tega nisva tako poimenovali. Vendar pa je bilo najino delo usmerjeno v korist učencem, zadovoljstvo staršev in najino osebno rast. V prvem razredu devetletke je bilo vključenih 27 učencev, približno polovica dečkov in polovica deklic. Zaradi številčnosti učencev je bilo treba zadeve dobro zastaviti, učence vedno znova motivirati, spremenjati dejavnosti, uporabljati različne oblike in metode dela ter jasno postaviti pravila. Ideje za projekte sva dobili med najinim pogovorom, spoznavanjem močnih področij učencev in odkrivanjem zanimivih tem za učence. Opazili sva, kako so nekatere dejavnosti učence tako motivirale, da so jih želeli ponavljati. Tako sva bili tudi sami motivirani, da jih naslednjo uro presenetiva z novo dejavnostjo. Zanimivo

se nama je zdelo vzpodbujanje med učenci samimi in pozitivna razredna klima, ki se je ustvarila v našem okolju.

Projekte, ki sva jih izvajali, bom predstavila s cilji, potekom projekta ali refleksijo.

Projekt Solidarnost prvošolcev do oseb z motnjo v duševnem razvoju

Cilji projekta:

- Učenci spoznavajo osebe z motnjo v duševnem razvoju,
- skupaj z osebami z motnjo v duševnem razvoju pišejo grafomotorične vaje,
- skupaj z osebami z motnjo v duševnem razvoju likovno ustvarjajo, izvajajo gimnastične vaje, prepevajo pesem, se pogovarjajo o temah povezanih z naravo, letnimi časi,
- se učijo kuharskih veščin,
- se učijo solidarnosti in odgovornosti,
- spoznavajo različne osebe, poklice, različne sposobnosti.

Potek srečanj

Spoznajmo se: Za prvo srečanje sva se z učiteljico razredničarko odločili k nam povabiti osebe z motnjo v duševnem razvoju iz Varstveno-delovnega centra Vrhnika. Obiskalo nas je devet varovancev in njihova mentorica. Uvodno srečanje je bilo namenjeno spoznavanju dveh različnih populacij, ki pa imata zelo podobne skupne potrebe. Po začetni tremi in spoznavanju so prvošolci našim gostom zapeli pesmice, ki so se jih naučili v šoli. Skupaj so zaplesali in se predvsem veliko pogovarjali. Zanje sva pripravili pobarvanke in varovanci centra so bili veseli, da so jim prvošolci za barvanje posodili barvice. Gostom smo predali tudi darilo: vsi učenci razreda so se narisali in napisali svoja imena. Naš naslednji cilj je bil, da bomo kmalu mi obiskali prijatelje v varstveno-delovnem centru.

Obisk Varstveno-delovnega centra Vrhnika

Učenci so nestrpno čakali, kdaj bo prišel čas za obisk naših prijateljev iz varstveno-delovnega centra. Prijazno so nas sprejeli in nam razkazali celotno stavbo ter predstavili dejavnosti, ki jih izvajajo. Vsakodnevno je v center vključenih 40 odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju. Učenci so bili navdušeni nad mini nogometom, bazenom z žogicami in vodno posteljo. Varovanci so bili najbolj veseli, ko so prvošolci pomagali njim. Skupaj so sestavljali filtre za pomivalni stroj. Učili so se, kako narediti zaščitna varovala za vtičnice. Slatna dogodivščina je bila v kuhinji, saj so pomagali speči pito in piškote. Gostitelji so nas presenetili s palačinkami in sokom. Pripravili so tudi delavnico in skupaj smo izdelovali voščilnice za novo leto. Polni lepih in prijetnih vtisov smo našim prijateljem obljubili, da se kmalu spet vidimo.

Naše prijateljstvo in povezanost

Sodelovanje z Varstveno-delovnim centrom Vrhnika je zelo pozitivno vplivalo na učence. Tretje srečanje je bilo

zelo čustveno in prijetno, saj so se uporabniki in učenci zelo povezali med seboj in postali pravi prijatelji. Ob zadnjem obisku so bili prvošolci zelo presenečeni, ko so nam v varstveno-delovnem centru pripravili okusne palačinke, zato smo jih mi presenetili s pudingom. Vmes sva z učiteljico razredničarko uporabnike naučili pesmico Siva kučma in jim še zapeli pesem Srečo, radost voščimo. V varstveno-delovnem centru se osebe z motno v duševnem razvoju učijo opismenjevanja tako kot učenci v šoli, zato sva jim z razredničarko pripravili različne grafomotorične vaje na temo božič in novo leto. Sami so se lahko odločili, kako bodo reševali delovni list. Nekateri so nalogo delali sami, spet drugi pa so v paru (učenec – varovanec) skupaj reševali vaje. Ko so dokončali, smo jim dali možnost, da izdelek nekemu drugemu podarijo za spomin. Z mislimi na naslednje srečanje smo si zaželeli vse lepo v novem letu in predvsem veliko prijateljskih vezi.

Kremna rezina in topel čaj

Učenci so takoj po novem letu začeli spraševati, kdaj bomo obiskali naše prijatelje iz varstveno-delovnega centra. Učenka je med počitnicami celo za njih izdelala voščilnico in jim jo je želela čim prej podariti. Uporabniki centra imajo svojo plesno skupino Akcija, ki se nam je predstavila z dvema plesoma. Učenec je predlagal, da bi tudi mi lahko njim zaplesali, in tako smo nastopali s plesom Trnuljčica, ki sva ga jih naučili z razredničarko. Nato smo se razdelili v dve skupini. Nekateri smo odšli v sobo za sproščanje in poslušali pravljico na vodni postelji, drugi pa smo se udeležili telovadbe s preostalimi uporabniki. Povedali so nam, da imajo vsak dan telovadbo, ki jo največkrat vodi njihov mentor Matej. Pokazal nam je zanimive vaje. Da je bilo poskrbljeno tudi za naše želodčke, so zopet poskrbeli s presenečenjem – v jedilnici so nas čakale kremne rezine in topel čaj.

Najboljši snežaki

Glede na vsa srečanja smo se odločili, da skupaj še likovno ustvarjamo. Ker je bila zima, sva z razredničarko učencem in varovancem centra prebrali pravljico z naslovom Najboljši snežak. Bila jim je zelo všeč, saj so v njej nastopali različni snežaki, ki jih je izdeloval deček za svoje sosede. Snežaki so bili zelo podobni sosedom. Le zadnji sosed si je zaželel snežaka, velikega kot roka. Mali snežak je bil najboljši, zato ker ga je sosed lahko dal v skrinjo in si ga ogledoval, kadar je želel – tudi poleti.

Vsak je lahko povedal, kateri snežak mu je bil najbolj všeč. S tem sva učence in varovance centra zelo motivirali za delo, saj sva jim povedali, da bomo tudi mi izdelovali snežake. Dali sva jim napotke za delo in ustvarjanje se je začelo. Na platenke smo lepili papirnate brisače. Ko se je snežak sušil, smo pripravili oči, nos, usta, gumbe in klobuk. Vsak je dal svojemu snežaku ime. Naši prijatelji so odnesli svojega snežaka domov, učenci pa so jih pustili v učilnici, da so nam še krasili učilnico. Srečanje je bila nova dogodivščina, ob kateri smo si vsi med seboj pomagali in imeli priložnost poklepetati drug z drugim.

Zadnje srečanje

Zadnje srečanje v sklopu projekta Solidarnost prvošolcev smo izpeljali v prostorih Varstveno-delovnega centra Vrhnika. Glede na temo učne snovi v šoli smo se pogovarjali o zdravi hrani in pijači. Skupaj z našimi prijatelji smo pripravili različne napitke: korenčkov sok, bananin frappe, naravni pomarančni sok in jabolčni napitek. Z zanimanjem smo vse napitke poizkusili in jih ocenili. V znak solidarnosti in naklonjenosti do naših prijateljev smo vsakemu uporabniku in zaposlenemu v centru izdelali ogrlico z glinenim srčkom, da se bo vedno spominjal naših srečanj.

Refleksija timskega dela pri projektu Solidarnost prvošolcev

Zelo pomembno v samem projektu je bilo timsko načrtovanje učiteljice razredničarke in učiteljice podaljšane bivanja. Natančno sva načrtovali delo z otroki in kako bova timsko izvajali aktivnosti. Načrtovali sva cilje in dejavnosti ter se dogovarjali za termine. Glede na nepoznavanje posebnosti oseb z motnjo v duševnem razvoju sva učence že predhodno seznanili z nekaterimi posebnostmi in njihovo drugačnostjo, s tem, da nekateri bodisi nič ne govorijo ali da se zelo radi pogovarjajo itd. Z učiteljico sva dejavnosti prilagodili učnemu načrtu, tako da smo nekatere teme, obravnavane v času rednega pouka, v podaljšanem bivanju uspešno nadgradili. Smiselno se nama je zdelo, da tedensko pripravo za pouk upoštevam tudi v podaljšanem bivanju, in tako je bilo načrtovanje lažje. Glede časa se mi zdi zelo pomembno poudariti, da nama osebno nikoli ni bilo težko timsko poučevati bodisi v času pouka ali pa v času podaljšane bivanja. Aktivnosti sva si organizirali z dogovarjanjem. Pomembna pa je bila tudi vloga vodstva, ki je najino delo podpiralo in omogočilo material za delavnice, prostor ter spremstvo, ko je učiteljica razredničarka šla z nami v varstveno-delovni center.

S tem projektom sva pri timskem poučevanju učencem približali solidarnost in drugačnost na poseben način. Obojestranska želja je bila, da se še družimo, počnemo skupne stvari in se obiskujemo. Prijateljstvo je postalo nekaj večjega, nekaj, česar se z besedami ne da opisati. Povezanost je postala naša vodilna vrednota. Poleg tega smo izpolnili vse cilje, ki smo si jih zadali pred začetkom projekta. V timski evalvaciji sva z razredničarko ugotovili, da se projekt lahko ponovi in izpelje v mnogih nadaljevanjih, na primer kot nadgradnja solidarnosti do oseb z motnjo v duševnem razvoju ali pa kot solidarnost do starejših oseb. Razredničarki je bil projekt zanimiv, saj tudi ona do takrat še ni imela izkušnje z osebami z motnjo v duševnem razvoju. Ugotovitve evalvacije sva predstavili tudi staršem na roditeljskem sestanku. Neka mamica je rekla, da si ni mogla misliti, da se lahko tako majhnim otrokom na tako prijeten način predstavi osebe z motnjo v duševnem razvoju.

PROJEKT POMLADNI DAN**Opis projekta**

Na koledarju v razredu smo odštevali dneve in se veselili prvih znanilcev pomladi. Ker nam je prvi pomladni dan veliko pomenil, smo se odločili, da ga naredimo še lepšega za naše starše, brate in sestre. Povabili smo jih na prireditev z naslovom Pomladni dan. Prireditev smo izpeljali na temo letnih časov. Začeli smo pri predstavitvi letnega časa poletje, saj smo takrat postali prvošolci. Nadaljevali smo z letnim časom jesen in s pesmijo prikazali, kaj delajo živali jeseni. Zima nam je nudila veliko užitkov in tudi pesem Babica zima je poskrbela, da nobenega ni zeblo. Radi tudi plešemo in igramo na inštrumente, zato smo vse to pokazali v pesmi Mali zvonček, ki je zelo priljubljena pesem v našem razredu. Za konec smo dramatizirali igro Mojca Pokrajculja. Čez nekaj dni smo našo prireditev nastopali še enkrat, in sicer v sklopu projekta Solidarnost prvošolcev do oseb z motnjo v duševnem razvoju. K nam v šolo so prišli uporabniki in zaposleni iz Varstveno-delovnega centra na Vrhniki.

Refleksija timskega dela pri projektu Pomladni dan

Temeljito timsko načrtovanje je bilo izjemno pomembno, saj sva morali celotno prireditev povezati s šolskim delom in nastopom učencev. Najprej sva izbirali ideje, kaj bova učence naučili. Ker je bilo močno področje najine generacije učiteljev dramatizacija, sva jo vključili in omogočili, da so vsi učenci sodelovali vsaj pri eni točki.

Timsko poučevanje je potekalo pri vseh predmetih: pri likovni vzgoji sva jih poučevali, kako pripraviti sceno, pri spoznavanju okolja o letnih časih, pri glasbeni vzgoji smo peli pesmi, pri športni vzgoji sva jih učili ples. Vadili smo dramsko igro in vse skupaj oblikovali v odlično predstavo. Lahko rečem, da nam je tako dobro uspelo tudi zaradi najinega sodelovanja, ustrezne komunikacije, iskrenosti in zaupanja. Pomembno je bilo delo tudi v podaljšanem bivanju, saj nam je dostikrat zmanjkalo časa in je bila možna dodatna vaja za nastop.

V evalvaciji sva ugotovili, kako pomembno je bilo vsakemu učencu dati priložnost, da se predstavi, nastopa, dobi pozitivno izkušnjo in aplavz gledalcev. Vemo, da imamo učence z različnimi sposobnostmi, željami in interesi, a učiteljica razredničarka, učenci in jaz smo delovali kot pravi tim.

Roditeljski sestanki in govorilne ure

Najina dobra izkušnja so bile skupne govorilne ure v popoldanskem času. Starši so prišli na pogovor in skupaj sva jim predstavili učenca, se o njem pogovorili, staršem razložili, kako poteka delo. Tudi v času roditeljskih sestankov sva načrtovali, kaj morava povedati staršem, kako jim predstaviti opisno ocenjevanje ali kako bo pedagoško delo potekalo v prvem razredu. Delo sva si razdelili,

skupaj pripravili učilnico in predstavili delo staršem. Že pred sestankom sva vedeli, katere teme morava predstaviti, skupaj sva se nanje pripravili, se dogovorili, kaj bo katera povedala in kdaj bo katera na vrsti. Večkrat je bilo treba staršem razdeliti obvestila, pridobiti njihove podpise ali soglasja, zato je moralo biti med nama zelo jasno dogovorjeno, kaj katera počne.

Čas, namenjen najinemu načrtovanju

Za vse dejavnosti v času pouka in različne projekte sva bili z učiteljico dogovorjeni, da imava na urniku tedensko rezerviran čas za najino načrtovanje. Po pouku sem jaz delo nadaljevala v podaljšanem bivanju. Čeprav je učiteljica razredničarka sodelovala že v aktivu razredničark, ji ni bilo težko načrtovati še z mano kot učiteljico podaljšanega bivanja. Večkrat je sama predlagala, kdaj se bova dobili, katere pripomočke bova pripravili, v kakšni obliki bova dejavnost izvedli. Čeprav zdaj ne delava več v isti osnovni šoli, sva še vedno v stikih.

DOŽIVLJANJE PREDNOSTI TIMSKEGA DELA UČITELJICE RAZREDNIČARKE IN UČITELJICE PODALJŠANEGA BIVANJA

Učiteljica razredničarka in učiteljica podaljšanega bivanja sva bili s primerno komunikacijo in timskim delom gotovo pomemben zgled učencem. Najin odnos je bil odprt, pošten in spoštljiv. Delovali sva kot tim in si prizadevali za skupne cilje ter njihovo uresničitev. Pri najinem delu je bila pomembna prednost v izmenjavi idej, novih možnosti, predlogov. Vsaka od naju je imela kak zanimiv predlog ali idejo in tako sva lažje načrtovali.

Zaradi najinega timskega dela so bili učenci za šolsko delo bolj motivirani. Že s preprosto plesno igro ali krajšo dramatizacijo sva pridobili njihovo pozornost in motivacija za pouk je bila uspešna. Velikokrat sva jim zaigrali igrico, zapeli pesem, vključevali sva številne didaktične igre in v razredu je bilo vzdušje delovno in sproščeno. Najin glavni cilj je bil napredek učencev. Preverjali sva ga redno in vedno timsko. Pri preverjanju in ocenjevanju sva vprašanja učencem zastavili skupaj, nalogo oblikovali in prilagodili zahtevnost nalog. Učencem sva dali možnost za igro, medtem pa vsak teden enkrat preverili njihovo znanje. Učence je zelo zanimal njihov lastni napredek, kar sva nagradili s stampiljko ali nalepko. Za različne učence sva imeli različen pristop. V razredu je bilo 27 učencev, a sva jih dobro spoznali. Ker sva delali timsko, je bila diferenciacija in individualizacija pedagoškega dela lažja. Točno sva vedeli, kdo bo potreboval najino pomoč ali kdo bo želel dodatne naloge. Podajali sva svoje mnenje

o napredku učenca, se dopolnjevali in oblikovali skupne zaključke. Tudi preverjali in ocenjevali sva vedno skupaj. Pouk je bil zanimiv in povezan z drugimi predmetnimi področji. Kot različni osebi sva imeli različne spretnosti in močna področja, ena je bolj obvladala matematiko, druga glasbeno vzgojo. Opazovali sva najine spretnosti in zmožnosti ter se hkrati učili druga od druge. Nikoli pa nisva točno določili, da npr. jaz poučujem vedno glasbeno vzgojo, razredničarka pa npr. matematiko. Zaradi timskega dela sva imeli občutek pripadnosti, čas sva preživljali skupaj in skrbeli za najin poklicni razvoj. Vsi ti dejavniki so se zrcalili tudi v zadovoljstvu staršev, ki so najino delo pohvalili ter redno sodelovali na govorilnih urah, roditeljskih sestankih in drugih prireditvah. Čutiti je bilo pozitivno stališče staršev do učiteljice razredničarke in učiteljice podaljšanega bivanja.

DOŽIVLJANJE PROBLEMOV TIMSKEGA DELA UČITELJICE RAZREDNIČARKE IN UČITELJICE PODALJŠANEGA BIVANJA

Kot tim učiteljice razredničarke in učiteljice podaljšanega bivanja na šoli pogosto nisva našli primerne mirnega delovnega prostora za timsko načrtovanje, saj nam je manjkalo kabinetov in skupnih prostorov. Velik problem pri najinem timskem delu je bil, da nisva našli časa za evalvacijo oz. je bilo tega vedno premalo. Evalvacijo doseganja vzgojno-izobraževalnih ciljev sva po navadi uspešno speljali, več časa pa bi si lahko vzeli za evalvacijo lastnega dogajanja, za osebne refleksije lastnega doživljanja dogajanja v timu. Zaznali sva tudi problem zavisti drugih sodelavk. Na delovnem mestu je bilo včasih čutiti tekmovanje, težko je tudi koga pohvaliti. Redko se zgodi, da si za svoje pedagoško delo pohvaljen s strani kolegic. Včasih pa, ko te pohvali vodstvo, to kolegom to ni všeč. Vedno se najdejo ljudje, ki jim ni všeč, da dve osebi dobro timsko delata in se razumeta. Z učiteljico razredničarko sva se zaradi timskega dela tudi medsebojno povezali in si zaupali.

SKLEP

Prepričana sem, da timsko delo omogoča večjo učinkovitost pedagoškega dela. Učenje in prenašanje informacij s timskim poučevanjem deluje na učence veliko bolj sproščeno in zabavno. A vseeno je v slovenskih osnovnih šolah opaziti veliko učiteljev individualistov, ki sicer timsko načrtujejo, vendar ne izvajajo timskega poučevanja in timske evalvacije. Sama bom še naprej poskušala čim bolj spodbujati timsko delo na šoli, pa naj si bo v vlogi učiteljice razredničarke ali učiteljice podaljšanega bivanja.

LITERATURA

- Brajša, P. (1993). Pedagoška komunikologija. Ljubljana: Glotta Nova.
- Kobolt, A. (2008). Supervizija – spremljanje timskega in projektnega dela. V: Mentorstvo v zrelem obdobju. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- Mandič, P. (1983). Inovacije pri pouku. Ljubljana: DZS.
- Polak, A. (1999). Aktivnosti za spodbujanje in razvijanje timskega dela. Ljubljana: Pedagoška fakulteta v Ljubljani.
- Polak, A. (2003). Program usposabljanja učiteljev za timsko delo. Doktorska disertacija. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Polak, A. (2007). Timsko delo v vzgoji in izobraževanju. Ljubljana: Modrijan.
- Polak, A. in sod. (2008). Učitelji, učenci in starši o prvem triletnem osnovne šole. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Praper, P. (2001). Timsko delo in skupinski proces. V: J. Mayer s sod.: Skrivnosti ustvarjalnega tima. Ljubljana: Dedalus – Center za razvoj vodilnih osebnosti in skupin, 28–39.
- Rot, N. (1983). Psihologija grupa. Beograd: Zavod za učbenike i nastavna sredstva.
- Thomas, G. (1992). Effective classroom teamwork. London in New York: Routledge.
- Zaugg, F., Eichorn, H. In Staffebach, F. (1998). Šola v gibanju: Spodbude za razvoj šole. Ljubljana: Glotta Nova.

POVZETEK

Timsko delo učiteljev je oblika aktivnosti, ki jo opravlja skupina strokovnjakov. Osnova za delovanje v timu je neposredna in enakovredna delitev vlog. Učitelji, ki delujejo v timu, se med seboj dopolnjujejo, imajo različna znanja, sposobnosti, motivacijo za delo in različno željo po osebni rasti. Timsko delo sestavljajo tri etape: timsko načrtovanje, timsko poučevanje in timska evalvacija. S spremembo šolske zakonodaje v slovenskih osnovnih šolah je prišlo med drugim tudi do sprememb glede načinov poučevanja. Timsko delo v prvem razredu devetletne osnovne šole je zakonsko določeno med učiteljem razrednikom in drugim strokovnim delavcem. Timsko delo lahko izvajajo tudi drugi učitelji na razredni in predmetni stopnji. Kot profesorica razrednega pouka lahko poučujem v razredu in v podaljšanem bivanju. Namen članka je poleg teoretičnih izhodišč predstaviti vzgojo in izobraževanje z vidika osebne izkušnje timskega dela med učiteljem razrednikom in učiteljem podaljšanega bivanja. Izpostavljene so prednosti in problemi timskega dela, ki je potekalo eno šolsko leto.

Ključne besede: osnovna šola, timsko delo, učitelj razrednik, učitelj podaljšanega bivanja

ABSTRACT

Team work is a type of teachers' activity that is performed in a group of professionals where direct and equal distribution of tasks is a basis for collaboration. Teachers, who collaborate in a team, complement each other with different knowledge, abilities motivation for team work, working habits and eagerness for professional growth. Team work consists of three stages: team planning, team teaching and team evaluation.

Changes in educational legislation of compulsory education have led to changes in teaching methods.

Team work in lower grades of the nine-year primary school is legally defined as collaboration between a class tutor and another teacher. As a class teacher I can teach either in a classroom or in the afternoon care. The purpose of this article is to present theoretical framework as well as my personal experience with team work between the class tutor and the teacher of afternoon care. Benefits and problems related to one-year team work are pointed out.

Key words: primary school, team work, class tutor, teacher of afternoon care